

Brecht Demeulenaere

Passerelle voor de klas

In de kern is Passerelle een cultuureducatieve organisatie die kinderen, jongeren of klasgroepen inzicht wil bijbrengen over dans door ze zelf een korte voorstelling te laten maken. Canon Cultuurcel is in Vlaanderen dé referentie rond cultuureducatie en dus een belangrijke partner. We spraken met directeur Brecht Demeulenaere.

De Vlaamse overheid richtte Canon Cultuurcel een flinke vijftien jaar geleden op vanuit het idee dat cultuur een belangrijke bijdrage kan leveren aan de basisopdracht van het onderwijs: de persoonlijke en sociale ontwikkeling van kinderen en jongeren. 'Klinkt waarschijnlijk wat abstract', lacht Demeulenaere. 'Maar laat mij wat voorbeelden geven. Ik ga beginnen bij de persoonlijke ontwikkeling. Wanneer we rond ons kijken, in de samenleving, dan zal je zien dat die vooral gericht is op het verbale: op praten, lezen, schrijven,... kortom woorden. Wie iets voelt of denkt moet dat met woorden kunnen uitleggen. Ook in het onderwijs is dat zo.

De link tussen cultuureducatie en sociale ontwikkeling is wellicht complexer. En toch. 'Maar dan moet ik even teruggrijpen naar de ideeën van Paul Verhaeghe', zegt Demeulenaere, 'een bekende professor psychologie aan de universiteit van Gent. Volgens Verhaeghe worden wij niet geboren met een zelfbeeld, maar creëren we dat gaandeweg door de omgang met betekenisvolle anderen. Dat kunnen onze ouders zijn of andere familieleden, vriendjes, trainers, leerkrachten, idolen,... Via onze interactie met die mensen gaan we betekenis geven aan onszelf en de wereld rondom ons. We bouwen gedeelde herinneringen op. En dat is net ook waar cultuur om draait.'

de kinderen van basisschool H. Familie Berchem met IdentityKid in DeSingel tijdens de Cultuurdagen voor Leerkrachten in Opleiding

Sint-Theresia Instituut Kortrijk (secundair onderwijs) in De Vooruit tijdens de Dag van de Cultuureducatie

de leerlingen van De Wingerd Gent met WisKunst in KASK Gent n.a.v. de Dynamodagen

Op de Cultuurdagen liet Passerelle zien wat je op korte termijn met leerlingen kan bereiken. Veel.

Maar niet alle kinderen zijn verbaal even sterk en, vaak zijn kinderen sterker in andere 'talen', tekenen bijvoorbeeld, of iets dat meer bij beweging aanleunt. Theater, muziek, grafische kunst en dans kunnen leerkrachten helpen om ook die talenten op te sporen en om kinderen te stimuleren ze verder te ontwikkelen, hen te stimuleren in hun taal. We willen dus veel meer uitgaan van wat ze wél kunnen en goed doen, in plaats van wat er ontbreekt. Dat is trouwens ook het uitgangspunt van waaruit wij de leerkrachten benaderen. We willen hen sterk maken in cultuureducatie door inspirerende voorbeelden te geven van wat er nu al op scholen gebeurt, niet door te zeuren over wat ze eigenlijk zouden moeten doen.'

'Als we heel kort door de bocht gaan' besluit Demeulenaere, 'kunnen we de culturele component van de persoonlijke en sociale ontwikkeling samenvatten in twee vragen: Het eerste draait hem om: waar is het kind, of de leerkracht goed in? Het tweede -en dat is veel moeilijker te beantwoorden- draait om: wie zijn wij?'

Pijlers en beleidspoten

Canon Cultuurcel werkt dus vanuit een stevige theoretische basis. Maar wat doet het concreet? 'Eigenlijk steunt onze werking op drie pijlers', verduidelijkt Demeulenaere. 'De eerste pijler is cultuur in elke klas. Omdat cultuur zo veel mogelijkheden biedt, willen we het aanbieden aan alle kinderen en jongeren uit Vlaanderen. Via het project Dynamo helpen we scholen nadenken over hun cultuurwerking, bieden we hen gratis openbaar vervoer om met de klas naar culturele centra te gaan, bibliotheken en zo meer. Er zelfs een vorm van projectsubsidie zodat ze kunnen samenwerken met partners uit de cultuursector, zoals Passerelle.'

Pol Coussemment in actie met de leerlingen van De Muze Gent in KASK Gent n.a.v. de Dynamodagen

‘De tweede pijler is onze beleidsspoot. Als wij cultuur zo belangrijk vinden, hoe kunnen we dat dan best in het onderwijscurriculum verankeren? En hoe kan dat er dan uit zien? Binnen deze pijler doen we ook onderzoek om een theoretisch fundament te kunnen leggen voor een geïntegreerd en continu referentiekader voor cultuur op school. Wat een moeilijke manier is om te zeggen dat we manieren zoeken om cultuur te integreren van de kleuterklas tot het laatste jaar middelbaar en op zo’n manier dat er telkens wordt voortgebouwd op de inzichten die de leerlingen al hebben.’

‘De derde pijler focust op de vraag: als cultuur nu zo fundamenteel is, wie gaat er dan les in geven en wie gaat er dan les geven aan wie? Daarom richtten we een netwerk op. Het doel van dat netwerk is om ervaring en inzichten uit te wisselen. Binnen het netwerk bieden wij zelf expertise en een platform rond mediawijsheid, www.ingebeeld.be, aan. Jaarlijks organiseren we voor studenten uit de lerarenopleiding ook een grootschalig evenement in DeSingel in Antwerpen. We laten hen er op een inspirerende manier zien wat cultuur op school kan betekenen.’

Die drie pijlers onderbouwen we met diverse acties en evenementen, zoals de *Dag van de cultuureducatie*, www.cultuurkuur.be, www.projectloket.be, enzovoort.

Doorheen al die activiteiten en pijlers is er elk jaar ook een thema, ‘een soort rode draad’, noemt Demeulenaere het. ‘Volgend jaar, in 2013 is dat bijvoorbeeld lezen en leesplezier, op uitdrukkelijke vraag van de minister. Het jaar erop gaan we waarschijnlijk aandacht hebben voor de herdenking van de Eerste Wereldoorlog.’

We willen leerkrachten warm maken voor cultuur door inspirerende voorbeelden te geven van wat er nu al op scholen gebeurt, niet door te zeuren over wat ze eigenlijk zouden moeten doen.

Basisvaardigheden om cultuur te beleven

Passerelle werd in de context van *Dynamo* al een aantal keer uitgenodigd om langs te gaan in scholen. En ook op de *Cultuurdagen voor Leerkrachten in Opleiding* van Canon Cultuurcel werd er gevraagd om met een groepje kinderen van een basisschool in Berchem te werken rond identiteit. ‘Pol Coussemment, artistiek leider van Passerelle, heeft toen in enkele uren tijd met die kinderen een toonmoment gemaakt, waarmee ze die dag zouden openen. Het publiek bestond uit leerkrachten in opleiding en we wilden hen laten zien wat je in korte tijd met leerlingen kan bereiken. Veel, dat is wel duidelijk geworden. Een thema als identiteit is niet evident, de voorbereidingstijd was eerder beperkt en toch was het eindresultaat bijzonder boeiend en relevant, met respect voor de leefwereld van de deelnemers, hun taal, hun mogelijkheden. Het was ook een *inclusief project*, wat betekent dat Pol niet enkel met de vijf beste dansers heeft gewerkt, maar met de hele groep. En dat is bijzonder belangrijk.’

Tot voor enkele jaren gold Nederland nog als koploper op vlak van cultuureducatie. Maar Vlaanderen heeft dankzij Canon Cultuurcel en organisaties als Passerelle een mooie inhaalbeweging gemaakt. ‘Er is altijd ruimte voor verbetering’, vindt Demeulenaere. ‘Maar veel scholen bieden tegenwoordig een mooi aanbod dat zowel receptief als actief is. Dat wil zeggen dat de kinderen zowel cultuur consumeren, voorstellingen gaan zien, als actief creëren, leren over cultuur door het zelf te doen. Volgens ons zijn beide vormen van cultuureducatie belangrijk.’